

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

ז' כסלו תשע"ב, 03/12/11

פרשת ויצא

מאת: אתל שפר

פרשת ויצא מתחילה עם החלום של יעקב בדרך לחרון. "ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוהים עולים ויורדים בו והנה אלוהים ניצב עליו". פרויד אומר שבחלומות אנחנו מדחיקים את הדברים שאנחנו מפחדים מהם ושהחלום הוא ביטוי להתגשמות משאלה. בפרשה הקודמת יעקב רימה את אביו וקבל את הברכה שהייתה מיועדת לעשו. אמנם היוזמה הייתה של אמו רבקה, אבל הוא הוציא את זה לפועל. אולי בתוך לבו הוא לא היה בטוח שזה היה מה שאלוהים רצה ממנו לעשות. אמנם עשיו מכר לו את הבכורה כשהוא היה רעב ורצה את נזיד העדשים. אבל בכל זאת הוא קבל את הברכה ברמאות. יכול להיות שהמטרה מצדיקה את האמצעים וגורלו היה להיות זה שממשיך את השלשלת, אבל הוא לא היה בטוח, ולכן חלם את החלום הזה. וה ניצב על הסולם ויאמר: "אני ה אלוהי אברהם אביך ואלוהי יצחק. הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך". אלוהים אתו. עכשיו הוא יכול להמשיך. ואז הוא נדר נדר. אם אלוהים יהיה אתו וייתן לו לחם לאכול ובגד ללבוש וייתן לו לחזור בשלום לבית אביו, אז יהיה ה לו לאלוהים. יש תנאי. לא מספיק שהראה לו בחלום שהוא אתו, צריך הוכחות.

ואז הוא ממשיך ומגיע לבאר ורואה את רחל בת לבן, שהיא המיועדת לו, ומתאהב בה. הוא עובד שבע שנים כדי לקבל את רחל לאישה, ואז לבן מרמה אותו. ויאמר לבן: "לא יעשה כן במקומנו, לתת הצעירה לפני הבכירה".

כמובן לרחל אין מה להגיד בעניין וגם ליעקוב אין השפעה. הבת שייכת לאביה. הוא זה שמחליט והוא מרמה.

אנחנו נשמח לקבל את פניהם של חברינו

גם אם אין באפשרותם לשלם את המחיר המלא.

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

הספור שלנו מלא ברמיות. בפרשה הקודמת יעקב מרמה את אביו יצחק וגונב את הברכה שהייתה מיועדת לעשו. לבן מרמה את יעקב, כאשר הוא נותן לו את לאה במקום רחל לאשה. לבן גם רימה את יעקב כאשר הוא נתן לבנו את "הטישים העקודים והטלאוים ואת כל העזים הנקודות והטלאות, כל אשר לבן בו, וכל חוס בכבשים" אחרי שהוא הבטיח אותם ליעקב. גם יעקב מרמה את לבן כאשר הוא מסדר לידת צאן עקודים נקודים וטלאים. ובסוף רחל מרמה את כולם כאשר היא גונבת את התרפים ויושבת עליהם על הגמל ולא מוכנה לקום "כי דרך נשים לי".

אבותינו היו בני אנוש והתנהגו כבני אנוש. העצוב הוא שאנחנו מתנהגים כך עד עצם היום הזה. כדי להתקדם או לקבל מה שרוצים אנשים מרמים אם צריך. זה טבע האדם. יתכן שלפעמים מרמים ממניעים טובים כמו כאשר לא מספרים את כל האמת לחולה סופני. אבל בספור שלנו כל הרמיות היו ממניעים אנוכיים.

גם היום אנחנו מרמים וגם מדינתנו מרמה. בסרט התיעודי החדש "שלטון החוק" מתארים איך כאשר בג"ץ הצהיר שהישוב אלון מורה אינו חוקי, אריאל שרון חיפש פתרון ומצא את זה בחוק טורקי שדיבר על אדמת מאוואת. לפי חוק זה המדינה יכולה לקבל חזקה על קרקע פרטי אם לא מעבדים את הקרקע שלוש שנים. פשוט העבירו את אלון מורא למקום כזה ודרך רמאות זו המשיכו לבנות התנחלויות ביהודה ושומרון.

גם הקמת הישוב מגרון הוקם במסווה של אתר ארכיולוגי. בנגוד לטענת המתנחלים לא היה מדובר באדמת טרשים. צילומי אוויר מלמדים כי חלקים מהשטח היו מעובדים בשנת 1997 והקרקעות רשומות על שם פליסטינאים.

אנחנו נשמח לקבל את פניהם של חברינו
גם אם אין באפשרותם לשלם את המחיר המלא.

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

ועוד, בחוברת הסברה ליוצאים לחו"ל כתוב שישראל היא המדינה היחידה במזרח התיכון, בה מתקיים שוויון זכויות מלא חוקתי ומשפטי לנשים. אי אפשר להגיד שזה בדיוק המציאות אצלנו כאשר כל דיני האישות בידי הרבנות.

יעקב רחל ולאה נחשבים יחד עם אברהם ושרה

ויצחק ורבקה כאבות האומה. למה יעקב נבחר ולא עשו. אפשר להגיד שזאת הייתה התוכנית האלוהית, הגורל. אפשר גם למצוא הצדקה אחרת. גלעד קריב בתכנית של דוב אלבוים על פרשת השבוע, אמר שאפשר להדגיש את הפעילות של יעקב לקדם את עצמו, ומצד שני האדישות של עשו לבכורה שהוא מכר ולכן היותו של יעקב את זה שמגיע לו להמשיך את השלשלת.

אנחנו לומדים על יעקב שאהב את רחל מכל נשיו ואת יוסף מכל בניו. זאת אומרת אפלייה. בפרשות הבאות נלמד שהאחים קנאו ביוסף בגלל אהבת היתר של אביהם וגם רימו את יעקב כאשר מכרו את יוסף לישמאלים וחזרו ואמרו לו טרף טרף יוסף. הם כנראה למדו ממנו.

רחל נחשבת כאם הבנים ויש אפילו אמונה שאחרי מותה היא מוסיפה לדאוג לבניה. מהטקסט כל מה שאנו למדים הוא שרחל יפת תואר ויפת מראה. רחל עקרה דווקא ולאה פורייה. היא ילדה את רוב הילדים. אם כך, איך רחל מגיעה בתודעה להיות אם הבנים? אולי כי יעקב אהב אותה ובניה הם התוצאה של אהבתם.

בשעת הריב בין יעקב ולבן תמכו גם רחל וגם לאה בבעלן נגד אביהן וגם חשבו שמגיע להן כסף. יתכן שדבריהן רומזים למנהג הנפוץ בתקופת בבל העתיקה שהאב מעביר אל בתו את המוהר בכללו או בחלקו ולכן מגיע להן את הכסף.

אנחנו נשמח לקבל את פניהם של חברינו גם אם אין באפשרותם לשלם את המחיר המלא.

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

בתעודות נוזי נמצאות דוגמאות של חוזים דומים

לתנאים שהתנו יעקב ולבן, זה עם זה, וגם ראייה למנהג של נתינת שפחה לכלה בשעת נישואיה. יש גם ראייה למנהג שאישה שאינה יולדת נותנת שפחה לבעלה שתלד לו בנים במקומה. גם רואים שם שתפיסת אלוהי הבית, כלומר הטרפים, נחשבת לזכות הירושה. אולי זאת הסיבה שרחל לקחה אותם. אחזקת הטרפים מעיד על זכויות של בעלות כך שאחזקת הטרפים על ידי יעקב יכול להוכיח שהוא איננו עוד עבד של לבן ומגיע לו חלק מהאחוזה שלו. יעקב כנראה לא היה מודע למה שרחל ידע מהחוק החורי.

אלפי תעודות נתגלו בנוזי השוכנת מעבר לנהר חידקל

בקרב כירכוך ששופכים אור על יחסי משפחה, דיני אישות וחיי יום של אבות האומה שלנו. תעודות אלה מייצגות בעיקר את תרבות החורית. החורים התפשטו באיזור חרן ולעבר סוריה וארץ ישראל. והשפיעו על מה שקרה שם.

המשפחה בימי קדם היא משפחה פטריארכלית,

נתונה לשלטונו של אבי המשפחה. על המשפחה נמנו נשיו ופילגשיו של האב, אמו, בניו, נשיהם וצאצאיהם, בנותיו עד שנישאו, בתו האלמנה אם לא היו לה בנים מפרנסים, ועבדים ושפחות הנלווים עליהם. היו נתונים למרותו של אב המשפחה גם אחיו ואחיותיו שלא בגרו.

ריבוי נשים והחזקת פילגשים היתה תופעה מצויה בישראל והעידה על עושר וכבוד. בני האמהות והשפחות נחותים במעמדם מבני הנשים הגבירות.

שלטון האב בבני ביתו היה כמעט מוחלט. בתנאים מסוימים היה רשאי למכור את בניו ובנותיו לעבדות. תפיסת המשפחה במקרא יסודה בחברה השבטית של נוודים שבא קרבת הדם היא הגורם המלכד. לכאורה היחיד יכול לעזוב את משפחתו אבל אם נידח מעמו נתערער לגמרי מעמדו החברתי ואינו מובטח אפילו בגופו.

אנחנו נשמח לקבל את פניהם של חברינו

גם אם אין באפשרותם לשלם את המחיר המלא.

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

היום פותרים את הבעיות של עקרות בעזרת המדע

ומנסים לתת לנשים את מקומם הראוי בחברה, אבל
כמובן זה לא כך אפילו היום בכל החברות. היום יש גיוון
רב בצורות של משפחות ורגישות להשפעות הפסיכולוגיות
על בני המשפחה של מה שקורה בתוכן בעיקר על הילדים.
סיפורי האבות בתורה הם סיפורים מעניינים,
מסופרים היטב, ואנחנו מזדהים עם הגיבורים. לא חשוב
אם באמת קרה כל דבר כמו שכתוב. החשוב הוא שאנחנו
מקבלים תמונה של החיים בימי קדם לפי מי שהעביר את
הסיפורים האלה אלינו והם הפכו להיות חלק מהמורשת
שלנו.